

Kúria végzése

Az ügy száma: Bhar.III.254/2021/13.

A határozat szintje: harmadfok

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Varga Eszter, előadó bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2021. június 22.

Az ügy tárgya: hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): XI. rendű

Első fok: Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa, 41.Kb.107/2017/147.,
ítélet, tárgyalás, 2019. október 22.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, 6.Kbf.14/2020/46.,
ítélet, nyilvános ülés, 2020. október 30.

A fellebbezés előterjesztője: a XI. rendű vádlott

A fellebbezés iránya: a XI. rendű vádlott javára

Rendelkező rész

A Kúria a hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű vádlott és társai ellen folyamatban lévő büntetőügyben a XI. rendű vádlott által bejelentett

másodfellebbezést elbírálva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú ítéletét a XI. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

Indokolás

I.

[1] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2019. október 22-én kihirdetett 41.Kb.107/2017/147. számú ítéletével a XI. rendű vádlottat 2 rendbeli bűnsegédként, bűnszövetségben és üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntette [Btk. 290. § (1) és (3) bekezdés a) pont] miatt halmazati büntetésül 300 napi tétel, napi tételenként 1.500 forint, összesen 450.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett arról, hogy a pénzbüntetést meg nem fizetése esetén egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A pénzbüntetés megfizetésére 10 hónapi részletfizetést engedélyezett.

[2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság a 2020. október 30-án kihirdetett 6.Kbf.14/2020/46. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a XI. rendű vádlott tekintetében akként változtatta meg, hogy a XI. rendű vádlottat 1 rendbeli bűnsegédként, bűnszövetségben és üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntette [Btk. 290. § (1) és (3) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentette. A XI. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetés halmazati büntetesként történő feltüntetését mellőzte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a XI. rendű vádlott tekintetében helybenhagyta.

[3] A másodfokú bíróság a felmentő rendelkezés kapcsán a titkos adatszerzés eredményének felhasználása körében kifejtettekre tekintettel a XI. rendű vádlott tekintetében kirekesztette a bizonyítékok köréből a nyomozati iratok I/1. kötet 817., 819. és 821. naplósza alatti beszélgetéseket, és ezért az ítélet indokolásából, a 48. oldal harmadik bekezdéséből mellőzte a 7-9. sorban írt azon következtetést, hogy „állításával szemben azt is pontosan tudta, hogy a férje két egészségügyi dolgozóval, a korábbi VIII. rendű és IX. rendű vádlottal is elszámolási viszonyban áll”, valamint az utolsó mondatot, és a beszélgetések számának a bekezdés végén történő feltüntetését. Ezen bizonyítékok kizárása, illetve az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértése részben az ügy érdemére is kihatással volt, mert a terhelő tényállás alapja a volt IX. rendű vádlotthoz kötődő 1 rendbeli gazdasági vesztegetés vonatkozásában éppen az a három kizárt telefonbeszélgetés, amelyek 2014. augusztus 4. és 5. napján kerültek rögzítésre, és amelyek kirekesztésére figyelemmel a másodfokú katonai tanács az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva 1 rendbeli bűnsegédként, bűnszövetségben és üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntette miatt emelt vád alól – bebizonyítottság hiányában – a XI. rendű vádlottat felmentette.

II.

[4] A másodfokú bíróság ítéletével szemben a XI. rendű vádlott jelentett be másodfellebbezést.

[5] A XI. rendű vádlott a fellebbezésében kifejtette, hogy az ítéletábra jogértelmezését támadja, mely szerint az egészségügyi dolgozó mindennemű cselekménye alkalmas arra, hogy az előny megléte, ígérete vagy lehetősége esetén vesztegetés elfogadása büntettének minősüljön.

[6] Hivatkozott az Európa Tanács Strasbourgban, 1999. január 27-én kelt Korruptióról szóló büntetőjogi Egyezmény 7. és 8. Cikkére. Álláspontja szerint az Egyezmény egyértelműen deklarálja, hogy azt várja el a részes államoktól, hogy a magánszektor vonatkozásában az üzleti tevékenység keretében elkövetett szándékos és tényállásszerű magatartásokat nyilvánítsa bűncselekménnyé. A magyar szabályozás is igazodik ehhez a követelményhez. Álláspontja szerint ebből az következik, hogy az üzleti működés körében szándékosan elkövetett magatartások lehetnek csak tényállásszerűek, az üzleti működéshez nem kötődő tevékenységek nem. Ezért tévedett az ítéletábra, amikor a kórház a működésének minden vonatkozásában gazdálkodó szervezetnek, az egészségügyi dolgozó minden jogsértő tevékenységét vesztegetés elfogadása által fenyegetettnek minősítette.

[7] Kifejtette, hogy csak a kórház üzleti tevékenységével közvetlenül összefüggő kötelezettsége lehet tényállásszerű. Ezen érveket támasztja alá az is, hogy a XI. rendű vádlott cselekményével kapcsolatban csak azt követően merült fel a vesztegetés büntettének lehetősége, amikor a védője felhívta a törvényszék figyelmét a Kúria 5/2018. számú BJE határozatában foglaltakra, mely szerint egészségügyi dolgozó csak a védelem szempontjából minősül közfeladatot ellátó személynek, így a Btk. 306. §-ban rögzített bűncselekményt a speciális alanyiség hiányában el sem tudja követni.

[8] Kifejtette továbbá, hogy az egészségügyi intézmények költségvetési szervek, így gazdálkodó szervezetnek csak kifejezetten gazdálkodó tevékenységükkel összefüggő polgári jogi kapcsolataikban minősülnek. A közegészségügyi rendszer intézményei a betegek felé fennálló ellátási kötelezettségük körében nem gazdálkodó szervezetek. Gazdálkodó szervezetnek csak polgári jogi jellegű kapcsolataikban minősülnek. Polgári jogi jellegű kapcsolatai a kórházaknak az ellátás finanszírozásának körében, a központi biztosítási rendszerrel állnak fenn, ahol tételes elszámolás alapján téríti meg az állami biztosítási rendszer az egyes betegeken végzett beavatkozások díját, valamint a betegek elhelyezésének tételesen elszámolt költségét. Álláspontja szerint a jelen eljárás tárgyát képező esetekben a kórház nem gazdálkodó szervezet. Az egészségügyi ellátást illetően a vesztegetés minden esetben az egészségügyi ellátás finanszírozásának körülményeit érinti.

[9] Jelen ügyben a kórházak gazdálkodói szervezeti jellege hiányzik, ugyanis gazdálkodásukkal összefüggő polgári jogi viszonyaikon kívül esik az egészségügyi dolgozók vádbeli tevékenysége.

[10] Mindezek alapján kérte, hogy a Kúria a felmentés indokát ne bizonyítottság, hanem bűncselekmény hiányában állapítsa meg.

[11] A Legfőbb Ügyészség a BF.1417/2020/3. számú átiratában a XI. rendű vádlott fellebbezését alaptalannak tartotta. Kifejtette, hogy a másodfokú bíróságnak az elsőfokú ítélettel ellentétes döntése arra vezethető vissza, hogy a Fővárosi Ítéletábra Katonai Tanácsa a 2014. június 1. és 2014. november 27. napja között keletkezett titkos adatszerzés eredményét a gazdasági vesztegetés tekintetében a XI. rendű vádlottal szemben nem tartotta felhasználhatónak, mert vele szemben a titkos adatszerzést a bíróság nem engedélyezte. Ennek pedig az ügy érdemére is kihatása volt, mert a IX. rendű vádlott tekintetében megvalósított 1 rendbeli gazdasági vesztegetés vonatkozásában a tényállás alapja az a három telefonbeszélgetés volt, amelyet a bizonyítékok köréből a másodfokú bíróság kizárt. Ezért az ítéletábra a XI. rendű vádlottat a IX. rendű vádlotthoz fűződő bűncselekmény miatt emelt vád alól bizonyítottság hiányában felmentette.

[12] Rámutatott, hogy a XI. rendű vádlott a fellebbezésének indokolásában lényegében megismétli az első- és másodfokú eljárásban általa, illetőleg védője által következetesen képviselt álláspontot, amellyel azonban sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem értett egyet.

[13] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a kórház költségvetési szerv. Ebből következően a Btk. 459. § (1) bekezdés 8. pontja, illetőleg a Pp. 7. § (4) bekezdés 6. pontja alapján gazdálkodó szervezet. Az egészségügyi törvény 24-25. §-aiban, illetőleg a 138. § (1) bekezdésében foglalt titoktartási kötelezettség pedig, amellyel összefüggésben az egészségügyi dolgozók a jogtalan előnyt kapták, illetve elfogadták, az egészségügyi szolgáltatáshoz kapcsolódóan a kórház érdekében végzett tevékenységnek minősül. E körben a XI. rendű vádlott által kifejtett érvelés a jogalkotó akaratával és a törvényi szabályozással ellentétes szűkítő értelmezést jelentene, ezért nem elfogadható.

[14] Mindezek alapján az ügyész a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

[15] A XI. rendű vádlott védője által megküldött, a Kúriára 2021. június 14-én érkezett másodfellebbezés kiegészítésében továbbra is kérte, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítélete felmentő rendelkezésének indokolását változtassa meg, és állapítsa meg, hogy a vád tárgyát képező cselekmény nem bűncselekmény. Másodlagosan indítványozta továbbá, hogy a másodfokú ítélet II/A. pontjának fellebbezéssel nem érintett részét, a további 1 rendbeli vesztegetés büntette vonatkozásában is bírálja felül a Be. 590. § (5) bekezdés a)-c), d) pontja, valamint a Be. 618. § (3) bekezdés a), b) pontja alapján, és állapítsa meg, hogy a cselekmény nem bűncselekmény. Harmadlagosan indítványozta, hogy a Kúria a Be. 618. § (1) bekezdés b) pontja alapján eljárva, a Be. 590. § (5) bekezdés a) pontja szerinti körben állapítsa meg, hogy az elsőfokú eljárásban olyan lényeges eljárási hiba történt, mely kihatással volt az érdemi döntés meghozatalára, és erre figyelemmel helyezze hatályon kívül mind a másod-, mind pedig az elsőfokú ítéletet, és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására.

[16] Kifejtette, hogy az ügyész az eljárás során a vádbeszédben a vádiratban foglaltakat a tényállás tekintetében változtatás nélkül fenntartotta. A minősítések vonatkozásában a II/A. vádpontot érintően a vádat oly módon változtatta meg, hogy a közfeladati helyzettel visszaélés vétsége helyett a XI. rendű vádlottat 2 rendbeli, a Btk. 290. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő bünszövetségben, üzletszerűen elkövetett, bűnsegédként megvalósított vesztegetés büntetével vádolta, és ugyanilyen módon módosította e tényállási pont tekintetében az I. rendű vádlotthoz kapcsolódó minősítést, melyet az I. rendű vádlott önálló tettesként követett el.

[17] Álláspontja szerint a tényállásban rögzített azon tényre vonatkozóan, hogy a VIII. rendű vádlott kötelezettségzegése, és a jogellenes módon történő eljárása miben nyilvánult meg, a bíróság csak az Eü. törvény rendelkezésére hivatkozott.

[18] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a VIII. rendű és a IX. rendű vádlott vonatkozásában a rájuk vonatkozó ügy elkülönítése nélkül ítéletet hozott arra figyelemmel, hogy a vádlottak a vádiratban foglaltak szerint bűnösségüket beismerték, és a tárgyaláshoz való jogukról lemondtak. Mivel a vádlottak a vád szerint ismerték el a bűnösségüket, ezért ahhoz a bíróság kötve volt. Álláspontja szerint a vádirati tényállás, és ekként az ítéleti tényállás is a VIII. rendű és a IX. rendű vádlottak magatartása vonatkozásában konkrét, az általuk a kórházzal kapcsolatban végzett tevékenységek tekintetében semmilyen további megállapítást nem tartalmaz.

[19] Rámutatott, hogy a vádiratból – és a tényállás változatlansága mellett a módosított vádból is – megállapíthatóan a XI. rendű vádlott bűnsegédi magatartása a VIII. rendű és a IX. rendű vádlott magatartásához kapcsolódott, mivel a közfeladati helyzettel visszaélés

büntették őket – a jogerős ítéletben is megállapított – önálló tettesei, míg az I. rendű vádlott annak felbujtója.

[20] Azonban az első- és másodfokú ítéletben megállapított tényállás alapján a XI. rendű vádlott részesi cselekménye már nem a VIII. rendű és a IX. rendű vádlott tettesi alapcselekményéhez, hanem az I. rendű vádlott tettesi alapcselekményéhez kapcsolódik, hiszen mindkettőjüket azonos törvényi tényállás alapján, a Btk. 290. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő vesztegetés büntette miatt mondta ki bűnösnek a bíróság. Az I. rendű vádlottat mint tettest, a XI. rendű vádlottat mint bűnsegédet. Továbbá az elsőfokú ítélet jogi indokolása szerint a „XI. rendű vádlott az I. rendű vádlott magatartását részesként segítette, amikor általa is tudottan két kórházi dolgozó vesztegetési pénzének eljuttatásában segédkezett”. A másodfokú ítélet pedig e körben mentette fel a XI. rendű vádlottat.

[21] Ennek következtében ugyanazon hármaskör elkövetői kör esetében – melyben minden résztvevőre lényegi elemeit tekintve ugyanazon történeti tényállás lett megállapítva – a VIII. rendű és a IX. rendű vádlott magatartása közfeladati helyzettel visszaélés büntettének, míg az I. rendű vádlott magatartása vesztegetés büntettének, a XI. rendű vádlott magatartása pedig bűnsegédként elkövetett vesztegetés büntettének minősül, miközben a magatartások egymással szoros összefüggést mutatnak.

[22] A másodfellebbezés kiegészítésében a XI. rendű vádlott a korábbiakkal egyezően fejtette ki álláspontját a gazdasági vesztegetés büntettének elkövetési magatartása és a törvényi tényállási elemek vonatkozásában.

[23] Álláspontja szerint az eljárás egyetlen szakaszában sem történt meg annak a vizsgálata, hogy az egészségügyi dolgozóknak – jelen esetben a VIII. rendű és a IX. rendű vádlottaknak – konkrétan milyen munkaköri kötelezettségeik voltak, mely feladatok ellátása tartozott a hatáskörükbe, ezek a feladatok és hatáskörök a kórház, mint költségvetési szerv tevékenységének mely szegmenséhez kapcsolódtak. Véleménye szerint tisztázni kell, hogy konkrét esetben a VIII. rendű és a IX. rendű vádlottak milyen vonatkozásban végeztek a kórház részére vagy annak érdekében tevékenységet, hiszen csak ilyen módon válaszolható meg az a kérdés, hogy az őket terhelő kötelezettség megszegése, és az azért kapott előny összefüggésbe hozható-e a kórház polgári jogi kapcsolataiban fennálló gazdálkodó tevékenységével összefüggő, gazdálkodó szervezetként kifejtett tevékenységgel.

[24] Elengedhetetlen, hogy a tényállásban pontosan rögzítésre kerüljön, hogy az egészségügyi dolgozóknak milyen tevékenységek gyakorlása tartozott a feladat- és hatáskörébe, és hogy a XI. rendű vádlott ezek közül melyekkel összefüggésben adott át pénzt, mely nem pusztán csak általánosságban megjelölt, hanem valamely konkrét egészségügyi beavatkozáshoz, ellátáshoz szükségszerűen kapcsolódó tevékenység lehet.

[25] Kifejtette továbbá, hogy nem történt meg annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy hogyan kapcsolódik az egészségügyi dolgozóként megismert, de magánszemélyként továbbadott adattovábbítás a kórház gazdálkodási tevékenységéhez, mi ennek a tevékenységnek a konkrét gazdálkodási vetülete.

[26] Álláspontja szerint az egészségügyi dolgozók azon tényállásban rögzített magatartása, hogy a betegek személyes adatait megismerik, egyrészt nem jogszerűtlen, másrészt csak ebben a részében hozható összefüggésbe az egészségügyi intézmény részére kifejtett tevékenységükkel. A magatartás további, jogellenes része – az így megismert személyes és különleges személyes adatok továbbadása – már nem kapcsolódik az egészségügyi intézmény részére kifejtett tevékenységükhöz.

[27] Ezért a XI. rendű vádlottat a vesztegetés büntette miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában kell felmenteni, mert a IX. rendű vádlotthoz kapcsolódó cselekmény során a IX.

rendű vádlott tevékenysége nem minősült gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységnek.

[28] Amennyiben a XI. rendű vádlott cselekménye a IX. rendű vádlott vonatkozásában nem minősül bűncselekménynek, akkor a szoros tárgyi összefüggés okán a cselekménye a VIII. rendű vonatkozásában sem minősülhet bűncselekménynek, ezért a harmadfokú bíróság a Be. 590. § (5) bekezdés a)-c) pontja, valamint a Be. 618. § (3) bekezdés a) és b) pontja alapján az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is jogosult és köteles felülbírálni az ítéletet, ide értve a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezést is.

[29] A fellebbezés kiegészítésében a XI. rendű vádlott lényeges eljárési szabálysértésekre is hivatkozott. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a vádiratot a 2018. június 6-i tárgyaláson ismertette, azonban ezen a tárgyalási határnapon csak az I. rendű és a II. rendű vádlott volt jelen a vádlottak közül. A vádirat ezt követően a többi vádlott részére nem került ismertetésre.

[30] További lényeges eljárési szabálysértésként sérelmezte, hogy a vádmódosítást a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondó és ily módon távollevő vádlottak – köztük a XI. rendű vádlott – nem ismerhette meg. A vádmódosítás a 2019. szeptember 24-i tárgyaláson hangzott el az ügyészi perbeszédben. Az azt rögzítő jegyzőkönyvet a bíróság nem küldte meg sem a vádlottaknak, sem a védőknek, a perbeszéd írásba foglalt változatát csak az ítélelhozatalt követően kapták kézhez.

[31] A vádmódosítás kapcsán az eljáró bíró a tárgyaláson jelen lévő védők kötelezettségévé tette, hogy a vádmódosításról tájékoztassák a védenkeiket. Kifejtette a XI. rendű vádlott, hogy a védőknek nem feladata, hogy az ügyészség álláspontját szóban továbbítsa a vádlott felé úgy, hogy azt ő maga is csak szóbeli előadásból ismerhette meg. Az ilyen vádmódosításnál a védelemhez való jog részét képezi az is, hogy a terheltnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a módosított vád tekintetében is dönthessen arról, hogy továbbra is élni kíván-e a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondással, vagy ezt követően már személyesen kíván-e védekezni a tárgyalás további részében.

[32] A vád módosításának a vádlott által történő megismerése csak oly módon történhet meg, ha azt a részére írásban megküldi a bíróság, és a védelemhez fűződő jogok csak akkor érvényesülhetnek, ha ezt követően a vádlott és védője a nyilatkozattételre megfelelő határidőt kap.

[33] Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság a VIII. rendű és a IX. rendű vádlott tekintetében 2019. január 29-én ítéletet hozott, miután elfogadta a bűnösséget beismerő nyilatkozatukat. Álláspontja szerint ez az ítélelhozatal súlyos eljárásjogi hibák sorozata alapján történhetett csak meg. Ez vezetett oda, hogy lényegi elemeit tekintve ugyanazon történeti tényállás lett megállapítva a VIII. rendű, a IX. rendű, az I. rendű és a XI. rendű vádlott tekintetében, azonban a VIII. rendű és a IX. rendű vádlott magatartása közfeladati helyzettől visszaélés büntettének, míg az I. rendű vádlott magatartása vesztegetés büntettének, a XI. rendű vádlott magatartása pedig bűnszegédként elkövetett vesztegetés büntettének minősül, miközben a magatartások egymással szoros összefüggést mutatnak.

[34] Mindezekre tekintettel elsődlegesen a XI. rendű vádlott felmentését, a felmentés jogcímének megváltoztatását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

III.

[35] A Kúria észlelte az iratok alapján, hogy a XI. rendű vádlott a fellebbezésre nyitva álló határidőt elmulasztotta. Ugyanakkor az elmulasztott határidő miatt igazolási kérelmet terjesztett elő, amellyel egyidejűleg csatolta a fellebbezését. A Kúria a Be. 140. § (1) bekezdése és (2) bekezdése alapján – egyetértve a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakkal – az igazolási kérelemnek helyt adott, így a Be. 141. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az előterjesztett fellebbezés joghatályos.

[36] A Kúria a másodfellebbezést a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.

[37] A nyilvános ülésen a XI. rendű vádlott védője a másodfellebbezésben és a másodfellebbezés kiegészítésében írtakkal egyező tartalommal szólalt fel. Indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítélete felmentő rendelkezésének indokolását változtassa meg, és állapítsa meg, hogy a vád tárgyát képező cselekmény nem bűncselekmény, valamint, hogy a további 1 rendbeli vesztegetés büntette vonatkozásában is bűncselekmény hiánya miatt mentse fel a XI. rendű vádlottat az ellene emelt vád alól. Amennyiben erre nincs lehetőség, indítványozta, hogy a Kúria állapítsa meg, hogy az elsőfokú eljárásban olyan lényeges eljárási hiba történt, mely kihatással volt az érdemi döntés meghozatalára, és erre figyelemmel helyezze hatályon kívül mind a másod-, mind pedig az elsőfokú bíróság ítéletét, és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására.

[38] A Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli indítványban foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta, és a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

IV.

[39] A XI. rendű vádlott által bejelentett fellebbezés a következők szerint alaptalan.

[40] A (másod)fellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén biztosítja.

[41] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslat terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül. Mindez a következőket jelenti.

[42] A Be. 615. § (1) és (2) bekezdése meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdés pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.

[43] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bírósággal ellentétes.

[44] A 615. § (2) bekezdése szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg, vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett, vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

b) az első fokon elítélt vádlottat felmentette, vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

[45] Az ellentétes rendelkezés, mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése, nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő – így az első bűnösségmegállapítás, illetve a felmentés ellenében igénybe vehető – új eljárási fokra.

[46] A hatályos Be. ehhez, a korábbi eljárási törvényben is meglévő feltételhez hozzárendelte, hogy nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak fájjalása, sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.

[47] Utóbbiról rendelkezik a Be.615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat Be. 618. § szerinti szabályozása.

[48] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen (hivatalból), hanem csak akkor jelent harmadfokú eljárásra jogot, ha az ilyen, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi. Ez a sérelmezés jelent belépőt az érintett rész felülbírálatához, és ha a sérelem alapos, akkor nyílik meg a döntési jogkör. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha a jogosult a törvény adta jogával élve valamely törvényi okból sérelmezi a másodfokú határozatot.

[49] E szabályozás által – tehát a jogorvoslat terjedelméhez, célra tartásához kötöttsége folytán – a harmadfokú eljárás közelített a felülvizsgálathoz, ami egyébként jellegét tekintve természetes, mivel a harmadfokú eljárás valójában nem a másodfokú revízió folytatása, hanem a felülvizsgálati revízió előrehozatala, jogerő előttre hozatala (aminek perjogi következménye, hogy kiváltja a későbbi anyagi jogi okból való felülvizsgálatot).

[50] Mindehhez járul a Be. 618. § (4) bekezdése, miszerint a senki által nem támadott felmentő, avagy eljárást megszüntető rendelkezés nem bírálható felül, azonban ilyenkor is megmarad az a fellebbezési jog, ami az ilyen rendelkezéssel, mint ellentétes döntéssel előállt törvényi ok esetében az ezzel összefüggő rendelkezés sérelmezésére biztosít fellebbezési jogot (Bhar.III.111/2019/8.).

[51] Ez tehát a harmadfok kapuja, aminek törvényi oka, valamint törvényi joga egyaránt biztosított jelen ügyben az ügyész és a XI. rendű vádlott esetében, s ezzel a joggal a XI. rendű vádlott élt is.

[52] Itt jegyzi meg a Kúria, hogy a felülbírálat lehetőségét – értelemszerűen – önállóan, a saját jogán nyitja meg az adott jogosult fellebbezési jogának (törvénynek megfelelő) gyakorlása.

[53] A Be. 618. § (1) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság

a) a másodfokú ítéletnek

aa) a sérelmezett ellentétes döntését,

ab) azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett és

b) az elsőfokú és a másodfokú bíróság eljárását arra tekintet nélkül felülbírálja, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[54] A joghatályos XI. rendű vádlotti fellebbezés alapján a Kúria – első körben – a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírált a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.

[55] Kétségtelen, hogy a harmadfokú eljárásban – a Be. 617. § értelmében – alkalmazni kell a Be. 590. § (5) bekezdés b) pontját, miszerint az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírálatnak van helye a bűnösséget megállapító rendelkezés vonatkozásában, ha a terheltet fel kell menteni, vagy vele szemben az eljárást meg kell szüntetni.

[56] Jelen ügyben a védelmi fellebbezés kiegészítése ezt célozta.

[57] Ugyanakkor nyilvánvaló (különösebb magyarázatot nem igényel), hogy a Be. 590. § (5) bekezdés b) pont érvényre jutásának természetes perjogi velejárója az adott ítéleti részek anyagi jogi helyességének felülbírálata, különben a felmentés, illetve megszüntetés kérdése tárgyában észszerű aggályoktól mentes álláspont nem lenne elfogalható.

[58] Értelemszerűen ez a rendelkezés a harmadfokú eljárásban egyrészt a Be. 618. § (2) és (3) bekezdésétől függetlenül érvényesül, másrészt az ítéletnek az e törvényi rendelkezéssel célzott része kívül áll a Be. 618. § (4) bekezdése által szabályozott esetkörön.

[59] Valójában a Be. 590. § (5) bekezdés b) pontja a Be. 618. § (1) bekezdés körébe tartozó tartalom, a Be. 617. §-a folytán ott a helye.

[60] Mindezek révén kerül összhangba a Be. 650. § (1) bekezdés a) pontja (ami kizárja az anyagi jogi okból való felülvizsgálatot a harmadfokú bíróság jogerős ügydöntő határozata, illetve része ellen), és a Be. 649. § (1) bekezdés a) pontja, ami biztosítja anyagi jogi okból a felülvizsgálat alanyi jogát a 651. § szerinti jogosult számára.

[61] Ez tehát jelen ügyben a harmadfokú fellebbezési jogból és felülbírálati okból következő döntési jogkör levezetése, és annak elvi tartalma. Ehhez képest válik biztosítottá a jogosultak jogorvoslati jogának érvényesítése [amit az Alaptörvény 28. cikk (7) bekezdése garantál, s egyben a Be. 2. § (3) bekezdése által védett].

[62] A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.

[63] Mindezek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bekezdés és (2) bekezdés].

[64] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le.

[65] A XI. rendű vádlott eljárási szabályokat érintő kifogásai nem helytállóak.

[66] A vádelv alapján a bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet; csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet és csak olyan tények alapján, amelyet a vád tartalmaz [Be. 6. § (3) bekezdés]. Mindez azt jelenti, hogy a vád perjogi rendeltetése alapvetően az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse.

[67] Kiemeli a Kúria, hogy a Be. 6. § (3) bekezdése a bíróság vádhoz kötöttségét személyi és tárgyi értelemben is meghatározza. A személyi vádhoz kötöttség azt jelenti, hogy a bíróság csak a megvádolt, a vádiratban – egyértelműen és azonosíthatóan – meghatározott azon személy büntetőjogi felelősségéről dönthet, akinek a büntetőjogi felelősségre vonását a vádló indítványozza. A tárgyi vádhoz kötöttség azt jelenti, hogy a bíróság kizárólag olyan cselekményt, olyan tényt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz. A vád e körben hiánytalanul tartalmazza a cselekmény történeti tényállását, a vád szerinti bűncselekmény törvényi tényállási elemeit és a cselekmény Btk. szerinti minősítését is.

[68] A Be. 538. § (1) bekezdése alapján, ha az ügyészség – a vád tárgyává tett és azokkal összefüggő tények tekintetében – úgy látja, hogy a vádlott

a) más bűncselekményben bűnös vagy a vádirati minősítés szerinti bűncselekmény súlyosabban vagy enyhébben minősül, a vádat megváltoztatja,

b) más bűncselekményben is bűnös, mint amely miatt ellene vádat emelt, a vádat kiterjeszti.

[69] A Be. 538. § (4) bekezdés szerint az ügyészség a vádat legkésőbb az ügydöntő határozat meghozataláig módosíthatja.

[70] A vádmódosítás gyűjtőfogalom, jelenti a vád megváltoztatását és a vád kiterjesztését. Az ügyészi vádmódosításra az eredetileg benyújtott vádiratban szereplő terhelt(ek) vonatkozásában kerülhet sor.

[71] Jelen ügyben a Be. 538. § (1) bekezdés a) pontja szerinti vád megváltoztatása történt. Az ügyészség a bizonyítási eljárást követően, a 2019. szeptember 24-i tárgyaláson a perbeszédében a vádiratban foglaltakat a történeti tényállások tekintetében változtatás nélkül fenntartotta. A vádat a minősítések vonatkozásában változtatta meg a XI. rendű vádlottat érintő II/A. vádpont tekintetében oly módon, hogy a közfeladati helyzettől visszaélés vétsége helyett a XI. rendű vádlottat 2 rendbeli, a Btk. 290. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő, bünszövetségben, üzletszerűen elkövetett, bűnsegédként megvalósított vesztegetés büntetettével vádolta (elsőfokú bírósági iratok 133/Kü/1. sorszám alatti Nyom.101/2015. számú ügyészi perbeszéd 1. oldal utolsó bekezdés).

[72] Hangsúlyozni kell, hogy a vád jogi minősítése, illetve a büntetés kiszabására vagy az intézkedés alkalmazására, annak mértékére vonatkozó indítvány, továbbá a vádbeszédben előadott indítványok a bíróságot nem kötik.

[73] Megjegyzi továbbá a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság már a 2019. szeptember 11-i tárgyaláson a Be. 495. § (1) bekezdése alapján az I. számú végzésével megállapította, hogy az I. rendű, a X. rendű és a XI. rendű vádlottak tekintetében a közfeladati helyzettől visszaélés büntette vesztegetés büntetettének is minősülhet (elsőfokú bírósági iratok 41.Kb.107/2017/130. számú jegyzőkönyv 2. oldal 3. bekezdés).

[74] A fellebbező álláspontja szerint a vádmódosítás sértette a XI. rendű vádlott tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jogát.

[75] Megjegyzi a Kúria, hogy az Alkotmánybíróság a 3376/2012. (XII. 15.) számú határozatában megállapította, hogy az ügyészi vádmódosítási jogosítvány, és e jog gyakorlásának módja nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogot, azzal összefüggésben nem ellentétes a fegyveregyenlőség elvével, illetőleg az Alaptörvény XVIII. cikk (3) bekezdésében szereplő védelemhez való joggal.

[76] Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy az eleve korlátozott körben érvényesülő ügyészi vádmódosítással összefüggő törvényi szabályozás a védekezéshez, a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmával összhangban áll. Ezen alapjogokból ugyanis semmilyen logika mentén sem vezethető le az, hogy a terheltnek joga volna a korábban megválasztott, és az eljárás során következetesen végigvitt védekezéshez történő ragaszkodás lehetőségének az igazságszolgáltatás részéről történő garantálásához. Az Alaptörvény a védekezéshez való jogot deklarálja, a változatlan védekezéshez való jogot természetesen nem, hiszen az logikailag a védekezés megcáfolhatatlanságának alkotmányjogi rögzítését jelentené, ami pedig az állami büntetőigény érvényesítésének alkotmányos alapjait, illetőleg magát a bíróság előtti bizonyítási eljárás értelmét kérdőjelezné meg {3376/2012. (XII. 15.) AB határozat [23] bekezdés}.

[77] A bíróság a vádhoz van kötve, nem pedig a védekezés mikéntjéhez.

[78] A védelemhez való jogból ered, hogy a vád kiterjesztése esetén a megváltozott vádra figyelemmel biztosítani kell a védelem felkészülését. Ezt a garanciális szabályt a Be. 538. § (6) bekezdése rögzíti, mely szerint a vád kiterjesztése esetén a bíróság a tárgyalást legalább nyolc napra a vádlott és a védő együttes indítványára elnapolja vagy hivatalból elnapolhatja. A vád megváltoztatása esetén a Be. 538. § (5) bekezdése alapján a bíróság a tárgyalást, ha azt az ügyész vagy a vádlott, illetve a védő indítványozza, elnapolhatja. Ez azt jelenti, hogy a bíróságot ez a rendelkezés nem kötelezi az elnapolásra, akkor ad helyt az indítványnak – a (6) bekezdésben írt kivételtől eltekintve –, ha azt indokoltnak találja.

[79] A XI. rendű vádlott a Fővárosi Törvényszékre 2019. október 16-án érkezett beadványában úgy nyilatkozott, hogy annak ellenére, hogy a védője már részletesen kifejtette a jogi álláspontját „a vád régi és új variánsa” vonatkozásában, írásban élni kíván az utolsó szó jogával. A beadványában részletesen kifejtette az ügyészi perbeszédben történt minősítés-változtatás, és a büntetésre tett indítvány kapcsán az álláspontját. Beadványához csatolt egy külön nyilatkozatot, mely szerint továbbra is kéri a tárgyalás távollétében történő megtartását (elsőfokú bírósági iratok 141. sorszám alatt).

[80] Mindezek alapján a XI. rendű vádlott másodfellebbezésében előadott kifogás, mely szerint a vádmódosításról nem tudott, nem felel meg a tényeknek, a védelemhez való jog megsértésére történő hivatkozás pedig nem alapos.

[81] Ami a VIII. rendű és a IX. rendű vádlott cselekvőségének egy külön ítéletben történő elbírálást illeti, ennek helyessége – vagyis a tényállás, a minősítés, vagy az eljárásjogi megoldásnak a sérelmezése – nyilvánvalóan nem lehet jelen harmadfokú eljárás tárgya.

[82] Megjegyzi ugyanakkor a Kúria, hogy amennyiben a beismerés elfogadása esetén anyagi jogi törvénysértés valósul meg, a Kúria már kialakította azon ítélkezési gyakorlatát, amely révén rendkívüli perorvoslati eljárás keretében az ilyen határozatok támadhatósága a törvényi szabályokkal összhangban álló módon megtörténhet.

[83] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállásának a másodfellebbezéssel érintett része megalapozott-e.

[84] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).

[85] Jelen ügyben a másodfokú bíróság által az ítélkezése alapjául elfogadott II/A. tényállási pont megalapozott, ezért az a Be. 619. § (1) bekezdés alapján irányadó volt a harmadfokú eljárásban is.

[86] Az eldöntendő kérdés az irányadó tényállás szerinti XI. rendű vádlotti magatartás tényállásszerűsége, ami egy anyagi jogi kérdés, és ezzel szorosan összefüggésben a felmentő rendelkezés jogcíme, illetőleg a VIII. rendű vádlottal összefüggő cselekmény esetében, a marasztaló döntés Be. 590. § (5) bekezdés b) pont szerinti vizsgálata.

[87] A XI. rendű vádlott a fellebbezésében azt a jogértelmezést támadta, miszerint a kórház működésének minden vonatkozásában gazdálkodó szervezetnek, az egészségügyi dolgozó minden jogsértő tevékenységét vesztegetés elfogadása által fenyegetettnek kell-e tekinteni. Kifejtette, hogy a kórház üzleti tevékenységével közvetlenül összefüggő kötelezettsége lehet csak tényállásszerű. A gazdálkodó tevékenységgel, gazdálkodó szervezetnek ezzel összefüggő polgári jogi kapcsolatok minősülnek. Ilyen intézmények beteg felé fennálló ellátási kötelezettsége az nem gazdálkodás körében való tevékenység, az polgári jogi kapcsolatnak minősül.

[88] A Btk. 290. § (1) bekezdése szerint, aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személynek vagy reá tekintettel másnak azért ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje, vesztegetés büntetett követi el.

[89] A Btk. 291. § (1) bekezdés alapján, aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személy által kért vagy harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréjével egy elfogadjával egyetért, vesztegetés elfogadása büntetett követi el.

[90] A Btk. 290. §-a szerinti aktív vesztegetés lényegéhez tartozó – azzal összefüggő – kérdés, hogy a Btk. 291. §-ban írt passzív gazdasági vesztegetés (vesztegetés elfogadása) tényállását általános alany vagy speciális alany valósíthatja-e meg. Ehhez képest pedig hogyan alakul az aktív oldalon a gazdasági vesztegetés megvalósulása.

[91] A hivatali vesztegetés esetében ez egyértelmű, hiszen a hivatalos személy, mint speciális alany fogalmára nézve a Btk. kimerítő felsorolást ad. Ugyanakkor passzív gazdasági vesztegetés esetében kimerítő felsorolás értelemszerűen nem adható.

[92] A gazdasági vesztegetés törvényi szabályozása a következőképpen alakult az elmúlt időszakban.

[93] A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi törvény (régi Btk.) már egységesen vesztegetés néven rendelte büntetni a hivatali és a gazdasági életben elkövetett korrupciós cselekményeket. A törvény eredeti szabályozása szerint az orvos az előny elfogadásával az ún. passzív gazdasági vesztegetés valamelyik tényállását valósította meg attól függően, hogy jogosult volt-e önálló intézkedésre. A régi Btk. 251. § (1) bekezdése alapján felelt ugyanis az állami szervnek, szövetkezetnek vagy egyesületnek az a dolgozója, illetve tagja, aki kötelességének megszegéséért előnyt kért, avagy az előnyt vagy ennek ígértét elfogadta, illetve az előny kérőjével vagy elfogadójával egyetértett. A régi Btk. 252. § (1) bekezdése azokra az önálló intézkedésre jogosult dolgozókra stb. vonatkozott, akik a működésükkel kapcsolatban kértek vagy fogadtak el jogtalan előnyt.

[94] Az állami szerv fogalmát az értelmező rendelkezések között, a régi Btk. a 137. § 2. pontjában szabályozta, mely alapján a népképviselői, az államigazgatási, a bírói és az ügyészi szervet, valamint az állam gazdálkodó szervét és intézményét kellett állami szervnek tekinteni. A miniszteri indoklás kiemelte, hogy a törvény nem csupán a közhatalmi tevékenységet ellátó népképviselői, államigazgatási, bírói és ügyészi szerveket, hanem az állam gazdálkodó szerveit és minden más állami intézményt (iskola, kórház stb.) is e fogalom alá vont.

[95] Az ítélezési gyakorlat csak akkor tekintette hivatalos személynek az orvost, ha valamilyen egészségügyi igazgatási feladatot látott el, így például táppénzes állományba vétellel kapcsolatos tevékenysége (BH 1984. 262.), vagy az igazolások, bizonyítványok kiadásával kapcsolatos tevékenysége során (BH 1986. 93.).

[96] A passzív gazdasági vesztegetés tényállásának szövegében lényeges változtatás történt azzal, hogy – az 1988. január 1-jén hatályba lépő – 1987. évi III. törvény a „szövetkezetet” „gazdálkodó szervezetre” cserélte. Még fontosabb volt az a változás, amely a 2002. április 1-jén hatályba lépett 2001. évi CXXI. törvénnyel következett be. A szabályozás szerint ugyanis a bűncselekmény elkövetője ezt követően az „állami szerv” helyett a „kötségvetési szerv” dolgozója lehetett. A korábban állami szervnek tekintett kórházak ezt követően költségvetési szervnek minősültek.

[97] Kétségtelen, hogy a gazdálkodó szervezet fogalmát a Btk. az értelmező rendelkezések között meghatározza [459. § (1) bekezdés 13. pont, Pp. 7. § (1) bekezdés 6. pont]. Ez alapján az állami egészségügyi intézmények, így a kórházak költségvetési szervnek minősülnek; másfelől egészségügyi szolgáltatási tevékenységet nem csupán állami, hanem más tulajdonlású intézmények is végezhetnek.

[98] Az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény felsorolja, hogy az egészségügyi dolgozó egészségügyi tevékenység végzésére, illetve abban történő közreműködésre milyen jogviszonyok keretében jogosult (egyéni egészségügyi vállalkozó, közalkalmazotti jogviszony, önkéntes segítő, adott gazdálkodó szerv alkalmazásában álló személy).

[99] Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eü. törvény) 3. § e) pontja meghatározza az egészségügyi szolgáltatás fogalmát. Eszerint egészségügyi szolgáltatás az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély birtokában vagy – törvényben meghatározott esetben – az egészségügyi államigazgatási szerv által történő nyilvántartásba vétel alapján végezhető egészségügyi tevékenységek összessége, amely az egyén egészségének megőrzése, továbbá a megbetegedések megelőzése, korai felismerése, megállapítása, gyógykezelése, életveszély elhárítása, a megbetegedés következtében kialakult állapot javítása vagy a további állapotromlás megelőzése céljából a beteg vizsgálatára és kezelésére, gondozására, ápolására, egészségügyi rehabilitációjára, a fájdalom és a szenvedés csökkentésére, továbbá a fentiek érdekében a beteg vizsgálati anyagainak feldolgozására irányul, ide értve a gyógyszerekkel, a gyógyászati segédeszközökkel, a gyógyászati ellátásokkal kapcsolatos külön jogszabály szerinti tevékenységet, valamint a mentést és a betegszállítást, a szülészeti ellátást, az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásokat, a művi meddővé tételt, az emberen végzett orvostudományi kutatásokat, továbbá a halottvizsgálattal, a halottakkal kapcsolatos orvosi eljárásokkal – ide értve az ehhez kapcsolódó –, a halottak szállításával összefüggő külön jogszabály szerinti tevékenységeket is.

A 3. § p) pontja szerint egészségügyi dokumentáció az egészségügyi szolgáltatás során az egészségügyi dolgozó tudomására jutó, a beteg kezelésével kapcsolatos egészségügyi és személyazonosító adatokat tartalmazó feljegyzés, nyilvántartás, vagy bármilyen más módon rögzített adat.

[100] Az Eü. törvény 138. § (1) bekezdése alapján az egészségügyi dolgozót, valamint az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személyt minden, a beteg egészségi állapotával kapcsolatos, valamint az egészségügyi szolgáltatás nyújtása során tudomására jutott adat és egyéb tény vonatkozásában, időbeli korlátozás nélkül titoktartási kötelezettség terhel.

[101] Az előzőekben hivatkozott 2003. évi LXXXIV. törvény 5. § (2) bekezdés második fordulata szerint minden egészségügyi tevékenység a beteg személyisége, méltósága és jogainak tiszteletben tartása, életkorának, valamint önrendelkezésének figyelembevétele mellett történik.

[102] A Kúria álláspontja szerint a vesztegetés elfogadása büntettének megvalósulása szempontjából a törvényi tényállás szerinti elkövetési magatartás esetében az orvos (egészségügyi dolgozó) alaptevékenységének végzése (orvos-beteg kapcsolat, járó-, illetve fekvőbeteg ellátás), és a költségvetési szerv (gazdálkodó szervezet) gazdálkodási tevékenysége, polgári jogi kapcsolatai nem állíthatóak egymással szembe. Épp ellenkezőleg, a kettő egymással szorosan összefügg.

[103] Nyilvánvaló ugyanis, hogy a betegellátás keretében végzett orvosi, szakmai (egészségügyi szolgáltatási) tevékenység egyfelől az adott gazdálkodó szervezet keretei között valósul meg, másfelől gazdasági vonzata van. Így egyes, társadalombiztosítás által támogatott vagy nem támogatott kezelések, terápiák, gyógyszerek stb. alkalmazásának, igénybevételének lehetősége költségkihatással jár; a kórház számára rendelkezésre álló költségkeretbe illeszkedő, avagy a beteg által térítendő (finanszírozandó). Végso soron ennek nyomon követhetőségét, ellenőrizhetőségét, elszámolhatóságát, adott esetben indokoltságát szolgálja az a nyilvántartási betegdokumentációs rendszer is, amelyet az egyes intézményeknél egységesen alkalmaznak.

[104] Az orvos által tehát egyes vizsgálatok, terápiák alkalmazása, azok közötti választás során hozott döntések szükségképpen a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységgel kapcsolatban állóak, s mint ilyenek, a vesztegetés elfogadása törvényi tényállásába illeszkedőek.

[105] A speciális alanyiség szempontjából a konkrét tevékenység végzésének, egyes döntési jogosultság meglétének, egy adott folyamat (kezelés) mikénti elvégzésének van jelentősége. Márpedig az orvosi, illetve egyéb egészségügyi tevékenység végzése körében, ezen (az adott tevékenység végzésével egyébként értelemszerűen összefüggő, meglévő hatalmi) helyzetnek – értve ezalatt akár a betegek kezelésére vonatkozó orvosi adatoknak a rögzítését, azok titkosságának biztosítását – ilyen módon, vagyis köteleességszegő módon való kihasználása, egyes résztevékenységek áruba bocsátása nem csupán az egészségügyi intézmény szervezetrendszerének „polgári jogi kapcsolataiban”, hanem az orvos-beteg viszonylatában, a gyógyító tevékenység körében is felmerülhet, ami ezáltal tényállásszerű, ezért büntetőjogi megítélést eredményez.

[106] Az irányadó tényállás II/A. pont – eldöntendő kérdés szempontjából, és a XI. rendű vádlott cselekvőségét érintően – lényeges része a következő:

– Az I. rendű vádlott 2012. év végén – 2013. év elején felajánlotta a kórházban ápolóként dolgozó VIII. rendű vádlottnak, illetve az orvosként tevékenykedő IX. rendű vádlottnak, hogy abban az esetben, ha a közlekedési balesetek sérültjeinek személyes adatait továbbítja neki, és a sérültek jogi képviselőjük ellátásával az I. rendű vádlottat megbízzák, akkor ezen személyek után megállapodásuk alapján – kezdetben 50.000 forint, 2014. évtől 100.000 forint – anyagi ellenszolgáltatást nyújt betegenként. Munkájánál fogva a VIII. rendű és a IX. rendű vádlott is jogosult volt a kórház számítógépes betegnyilvántartásába történő belépésre, és így hozzáfértek a betegek személyes adataihoz – így nevükhöz, lakcímkükhöz, és amennyiben az rögzítésre került, telefonszámukhoz –, egészségügyi állapotukra vonatkozó különleges személyes adataikhoz, illetve ilyen adatok munkavégzésük során is tudomásukra jutottak.

– Az I. rendű vádlott ugyancsak ellenszolgáltatást ígért és adott a kórházban nővérként dolgozó korábbi VIII. rendű, X. rendű és az orvosként dolgozó korábbi IX. rendű vádlottaknak azért, hogy ők az egészségügyi törvényben foglalt rendelkezéseket megszegve, a kórházi nyilvántartásokat jogszerűtlenül felhasználva, és az egészségügyi ellátás során általuk megszerzett közlekedési balesetek sértettjeinek személyes és különleges személyes adatait szintén adják át neki.

– A XI. rendű vádlott – tudván arról, hogy az I. rendű vádlott közlekedési balesetek sértettjeinek személyes adatait anyagi ellenszolgáltatásért a kötelezettségét megszegő, jogellenes módon eljáró VIII. rendű vádlottól, mint egészségügyi dolgozótól szerzi meg – 2014. augusztus 5. napján a kórházban az I. rendű vádlott megbízásából 220.000 forintot adott át a IX. rendű vádlottnak azzal, hogy azt továbbítsa a VIII. rendű vádlott részére. Kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy a XI. rendű vádlott tudott arról, hogy a IX. rendű vádlott anyagi ellenszolgáltatás fejében jogellenes adattovábbítást végez az I. rendű vádlott részére, és hogy az általa átadott borítékban lévő pénz egy része a IX. rendű vádlottat illeti.

[107] Jelen ügyben a XI. rendű vádlott terhére rótt magatartás tényállásszerűsége kapcsán tehát nem kétséges, hogy az adott kórházban tevékenykedő egészségügyi dolgozók gazdálkodó szervezet részére, érdekében végzett tevékenységüket adott, a balesetet szenvedett betegek ellátása során, miként a rájuk vonatkozó orvosi dokumentáció (adatok) rögzítése, kezelése idején is végezték. Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti azon köteleességszegést is – értve ezalatt a köteleességszegés alapjául szolgáló tényeket is –, amellyel összefüggésben a jogtalan előny adása, másik oldalról pedig elfogadása – üzletszerűen – megtörtént.

[108] A tudati oldal vizsgálata a XI. rendű vádlott esetében a bűnsegédi magatartáshoz kapcsolódóan az eljáró bíróságok által megtörtént. E vonatkozásban kifejtett állásponttal a Kúria egyetértett.

[109] Megjegyzi a Kúria, hogy jelen esetben az egészségügyi dolgozó esetében nem egyszerűen a titoktartási kötelezettség megszegéséről van szó, hanem az e mögött lévő mindazon egészségügyi szolgáltatási tevékenységről, amellyel összefüggő hatalmi helyzetnek az áruba bocsátása tényállásszerű magatartáshoz vezet. E körben pedig az is nyilvánvaló, hogy egy ilyen tevékenységet végző személynek a tudattartalom szempontjából csak egyfajta tudata lehet. Nem lehet „magántudata” az egyes adatok kiszolgáltatása körében, és egy ápolói, egészségügyi szolgáltatási jogviszonyból eredő tudata, amikor ugyanezen betegek orvosi dokumentációját rögzíti vagy azt kezeli.

[110] A kifejtettek szerinti jogi álláspont számos kúriai döntésben, és a régóta következetes ítélkezési gyakorlatban is nyomon követhető.

[111] A régi Btk. 251. § (1) bekezdésében meghatározott vesztegetés vétsége miatt állapította meg a bíróság annak a szülész-nőgyógyász orvosnak a büntetőjogi felelősségét, aki 2008-ban az Országos Egészségügyi Pénztár által finanszírozott szülés levezetésért pénzt kért (Fővárosi Bíróság 21.B.12/2010/9. számú és Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.184/2010/8. számú határozata). Ugyancsak e bűncselekményben mondta ki a bíróság azoknak az orvosoknak és egészségügyi dolgozóknak a bűnösségét, akik előre – az egészségügyi ellátás, gyógykezelés megkezdése előtt – kértek pénzt az egyébként államilag finanszírozott ellátásért (EBH 2015.B.27., Kúria Bhar.III.6/2015/20. számú határozata). Önálló intézkedésre jogosult dolgozó által elkövetett vesztegetés büntetnének [rég. Btk. 252. § (1) bekezdés] minősítette a Kúria annak a hálapénzt kérő főorvosnak a cselekményeit, aki nemcsak betegellátást végzett, hanem feladatkörébe tartozott az osztályos orvosok és szakdolgozók tevékenységének irányítása és ellenőrzése, a betegek napi gyógykezelésének elrendelése is. Ezen felül önállóan járt el a műteti időpontok beosztásával kapcsolatban, a zárójelentés kiállításakor, valamint a beteg kórházból való elbocsátása során, és e tevékenységével összefüggésben kért és kapott jogtalan előnyt az általa kezelt betegektől (Kúria Bfv.III.1.336/2019/9. számú határozata).

[112] Mindezek alapján a XI. rendű vádlott bűnösségének megállapítására a Btk. 290. § (1) és (3) bekezdése szerinti vesztegetés büntetnében (II/A. tényállási pont VIII. rendű vádlottal összefüggő részében) törvényesen került sor, míg a IX. rendű vádlottal összefüggő cselekmény (II/A. tényállási pont) esetében a felmentés jogcíme helyesen bebizonyítottság hiánya, amint azt a másodfokú bíróság ítélete indokolásában is kifejtette. A XI. rendű vádlott büntetőjogi felelőssége megítélése körében a különbség a cselekmények ténybeli különbözőségeből, és nem pedig az anyagi jogi értékelés eltéréseiből fakadó.

[113] Ekként a Kúria a bejelentett XI. rendű vádlott által előterjesztett másodfellebbezést elbírálva azt nem tartotta alaposnak, és a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú ítéletét a XI. rendű vádlott tekintetében, a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

V.

[114] A Kúria végzése elleni fellebbezést a Be. 458. § (3) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2021. június 22.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú ítélete a Kúria Bhar.III.254/2021/13. számú végzésével a XI. rendű vádlott tekintetében 2021. június 22. napján jogerős és végrehajtható.

Molnár Ferencné dr. s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
BÉ